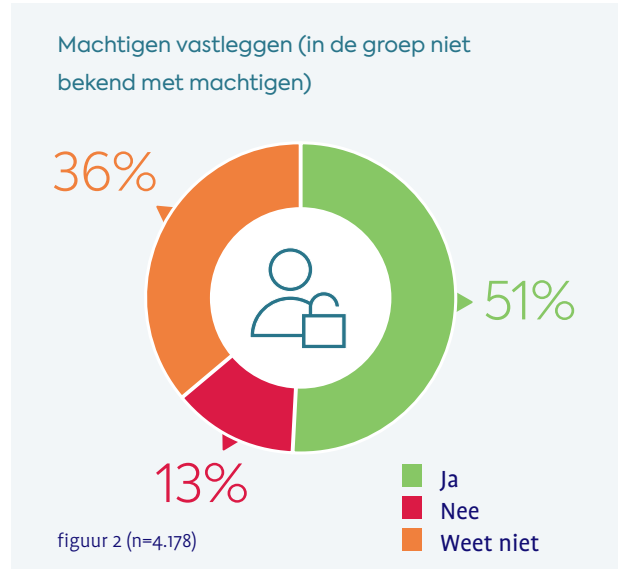
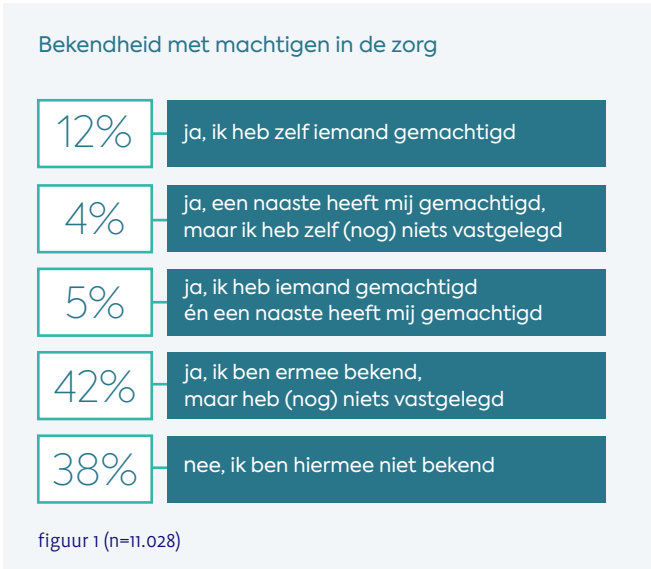




# Machtigen in de zorg

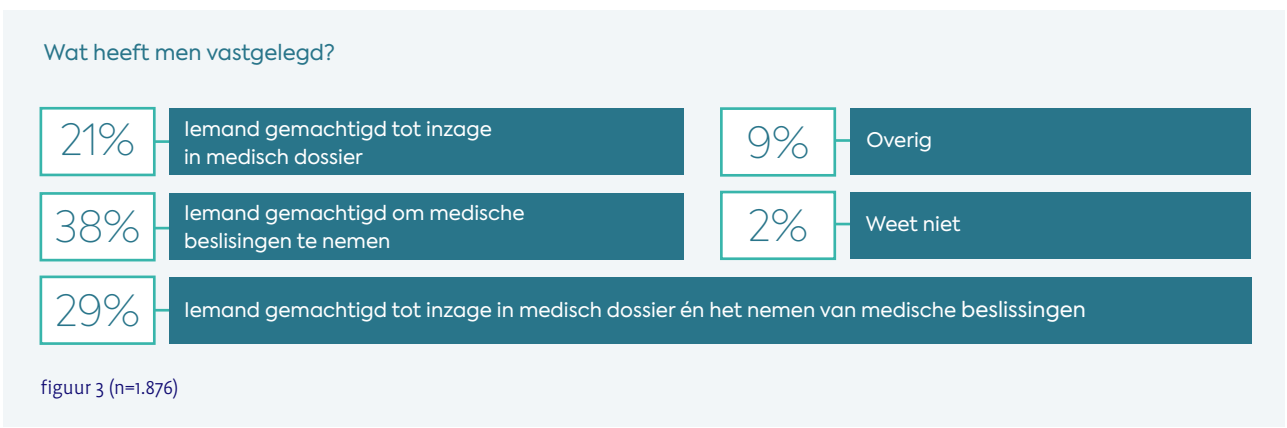
Mensen kunnen (laten) vastleggen wie hun medische gegevens in kunnen zien en wie namens hen deelneemt aan medische besluitvorming, als zij dit zelf niet meer kunnen. Patiëntenfederatie Nederland en Nictiz (Expertisecentrum e-health) hebben onderzocht of er behoefte is aan digitaal machtigen. En of de voorstanders van digitaal machtigen voorkeur hebben voor een bepaalde manier van vastleggen.

Totale aantal deelnemers dat de vragenlijst heeft ingevuld: 11.000



Meer dan de helft van de deelnemers is bekend met machtigen in de zorg of heeft het vastgelegd. Hoe hoger men is opgeleid, hoe meer bekend men is met machtigen in de zorg. Daarnaast speelt leeftijd ook een rol. Hoe ouder men is, hoe meer bekend men is met machtigen en hoe vaker men zelf al iemand gemachtigd heeft. Tot slot hebben deelnemers met een aandoening vaker iemand gemachtigd vergeleken met deelnemers zonder een aandoening.

Circa de helft van de groep die eerst niet bekend was met machtigen in de zorg wil dit nu wel gaan vastleggen. Ruim een derde weet dit nog niet en 13% voelt deze behoefte niet. De reden die mensen aangeven om nog niet te machtigen is vooral dat ze dit (nog) niet nodig vinden of dat ze prima in staat zijn om zelf beslissingen te nemen. Ook noemt men dat de naasten (man/kinderen) dit wel voor hen zullen doen wanneer het zover is.



Ongeveer de helft heeft vastgelegd dat iemand anders inzage heeft in hun medisch dossier op het moment dat zij dit zelf niet kunnen. Tweederde van de deelnemers heeft iemand gemachtigd om medische beslissingen voor hen te nemen, voor zover zij dit zelf niet kunnen.



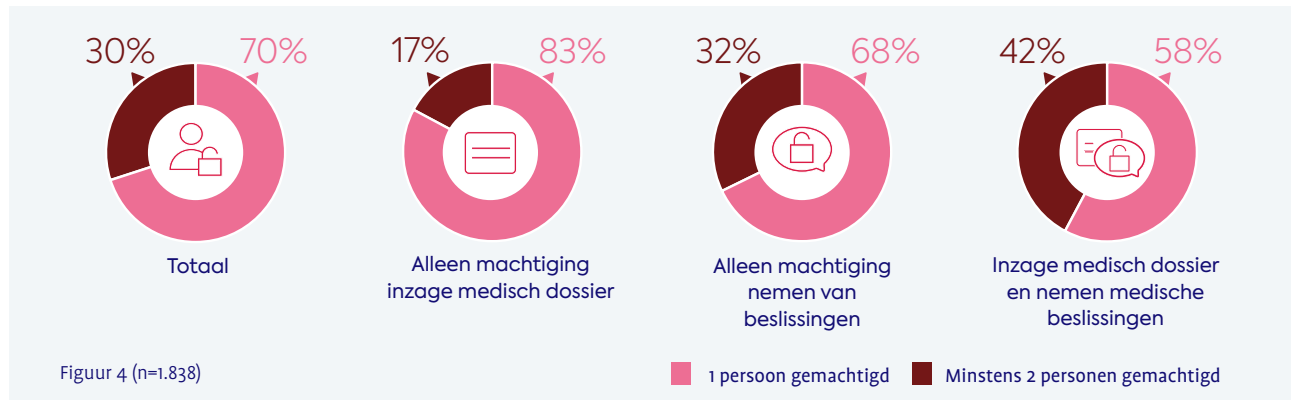
Mogelijke machtigingen zijn:

- 1 alleen machtiging voor inzage in het medisch dossier
- 2 alleen machtiging voor het nemen van beslissingen
- 3 machtiging voor zowel inzage in het medisch dossier als voor het nemen van beslissingen.

70%

van de deelnemers die iemand hebben gemachtigd, hebben hiervoor 1 persoon gemachtigd, de rest heeft minstens 2 personen gemachtigd.

Mannen machtigen vaker iemand om hun medisch dossier in te zien als zij dat zelf niet kunnen. Vrouwen machtigen daarnaast ook vaker iemand voor het nemen van medische beslissingen. Lager opgeleiden en jongere deelnemers machtigen ook vaker iemand tot inzage in hun medisch dossier. Hoger opgeleiden en oudere deelnemers hebben relatief vaker vastgelegd dat iemand medische beslissingen voor hen kan nemen wanneer zij hier zelf niet toe in staat zijn.

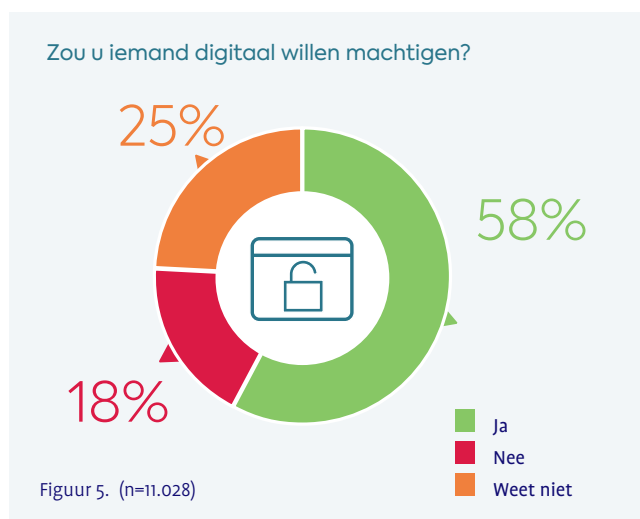


### Wie machtigt men voor wat?

Men machtigt vooral de partner voor alle situaties. De eigen kinderen komen op de tweede plaats. Men machtigt hen wel minder voor inzage in het medisch dossier (31%) dan voor het nemen van medische beslissingen (44%) of een combinatie van inzage in het dossier en het nemen van beslissingen (50%). Wat verder opvalt is dat men voor inzage in het medisch dossier ook vaker een zorgverlener machtigt. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om een huisarts, specialist of een apotheek.

### Digitaal machtigen

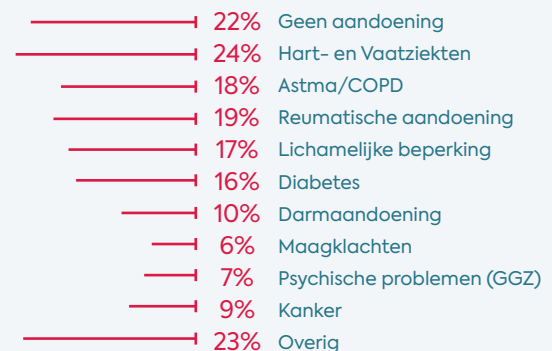
Iets meer dan de helft van de deelnemers, 58%, heeft oren naar digitaal machtigen, bijvoorbeeld via DigiD. Zij willen wel vastleggen dat zij wel of niet toestemming geven om iemand anders iets te laten doen in hun medisch dossier (inzage, controleren van volledigheid van een dossier, maken van een afspraak).



### Profiel deelnemers

Gemiddelde leeftijd: 64 | 49% man ♂ | 51% vrouw ♀

#### Eén of meer chronische aandoeningen?



De genoemde redenen waarom men digitale machtiging niet ziet zitten variëren van:

- geen behoefte aan of de noodzaak hiervan (nog) niet zien;
- soms heeft men hier nog niet over nagedacht;
- geen vertrouwen in het digitaal vastleggen en/of negatief over DigiD.



## Machtigen in de zorg wel bekend maar niet bemind

Er is nog veel onbekendheid onder mensen over hoe beslissen in de zorg is geregeld wanneer je dat zelf niet meer kunt. Mensen weten over het algemeen wel dat ze anderen kunnen machtigen om mee te beslissen over hun zorg. Maar in de praktijk maken weinigen gebruik van zo'n machtiging.

Dat blijkt uit onderzoek van de Patiëntenfederatie en Nictiz (het instituut voor ict in de zorg) onder ruim elfduizend panelleden van de Patiëntenfederatie. Van de deelnemers zegt 62 procent dat ze weten dat ze anderen kunnen machtigen, 17 procent heeft dat ook daadwerkelijk gedaan. En 9 procent is door een ander gemachtigd. Veel mensen zien de noodzaak niet in om iets vast te leggen over inzage in het medisch dossier of beslissen over zorg. Zo denken mensen dat hun partner of kinderen wel zullen meebeslissen als dat nodig is. Of ze kunnen zelf nog prima beslissen.

---

“Zolang mijn man leeft, ga ik ervan uit dat hij het recht heeft.”

---

### Wie machtigt wie

Het zijn vooral ouderen en mensen met een aandoening die vaker vastleggen wie namens hen besluiten mag nemen als ze dat zelf niet meer kunnen. Wie iemand anders machtigt om in het medisch dossier te mogen kijken zet dat meestal gewoon op papier. Als het gaat over beslissen over medisch handelen stappen mensen vaker naar de notaris of gebruiken ze een levenstestament.

Mensen die een ander machtigen doen dat vooral om hen inzage te geven in het medisch dossier. Vaak wordt dan één persoon aangewezen. Bij een machtiging om medische besluiten te nemen worden doorgaans meer personen gemachtigd. In beide gevallen gaat het veelal om partners of kinderen.

### Graag digitaal

Van de deelnemers aan het onderzoek zeggen zes op elke tien dat ze voorstander zijn van een vorm van digitaal machtigen. Dan kan iemand bijvoorbeeld via DigiD inloggen in een medisch dossier. Handig, gemakkelijk, veilig en duidelijk, zeggen de deelnemers die hier enthousiast over zijn. Dat zijn overigens vaker mannen, jongeren en mensen met een hogere opleiding (HBO en WO). Voorstanders van digitaal machtigen kiezen vaak voor een vorm waarin de gemachtigde alles kan regelen in het medisch dossier.

Niet iedereen loopt direct warm voor digitaal machtigen. Van de deelnemers zegt 18 procent daar niet aan mee

te willen doen. Ze zijn nog niet toe aan machtigen van iemand anders of hebben hun twijfels bij de veiligheid van de procedure.

---

“De anderen zijn bang dat ze belangrijke informatie missen om ingrijpende besluiten te kunnen nemen.”

---

## Machtigen en meebeslissen

Het onderzoek laat zien dat mensen die door een ander zijn gemachtigd vaak ook kunnen meebeslissen over wat er moet gebeuren. Een op de tien deelnemers heeft wel eens een situatie meegemaakt waarin ze zelf niet konden beslissen over zorg. Driekwart van deze mensen had niets vastgelegd of een ander gemachtigd. Van de deelnemers die iemand hebben gemachtigd tot het nemen van (medische) beslissingen, geeft 80% aan dat degene die de beslissing voor hen nam ook de persoon was die zij van tevoren gemachtigd hadden. Wanneer dat niet gebeurde kwam dat omdat er snel een besluit moest worden genomen.

---

“Het ziekenhuis vroeg mij een beslissing te nemen om wel of niet te behandelen. Dit uiteraard in overleg met de behandelaar.”

---

## Aanbevelingen

### Maak machtigen simpel

Patiënten moeten op simpele en veilige manier iemand kunnen machtigen om besluiten namens hen te nemen. En dat moet ook gelden bij vragen om gemachtigd te worden. Maak het niet nodeloos ingewikkeld.

Gebruik bij machtigen eerst de mogelijkheid om iemand anders voor alles te machtigen. Het merendeel van de mensen is daarmee geholpen.

Maak machtigen op tijd bespreekbaar. Help mensen op weg om weloverwogen keuzes te maken over machtigen en het vastleggen van wensen in de zorg. En zorg dat mensen weten wie op welk moment van de machtiging gebruik maakt.

## Colofon Patiëntenmonitor

Het Zorgpanel is een initiatief van Patiëntenfederatie Nederland. De Patiëntenfederatie vertegenwoordigt 200 patiëntenorganisaties. Wij maken ons sterk voor alle mensen die zorg nodig hebben.

© Communicatie – maart 2019